

NEF'İ İÇİN SÖYLENMİŞ BİR HİCİV BEYTİ ÜZERİNE

Doç. Dr. Tulga Ocak

Klasik Edebiyatımızın XVII. yüzyılda yaşamış önemli şahsiyetlerinden Nef'i, devrinde çok dikkat çekmiş bir şairdir. Henüz yaşadığı dönemde bazı şairler tarafından kaside üstadı kabul edilip hakkında övgü dolu methiyeler yazılırken, bazı şairler tarafından da him ehlini hicveden cahil biri olduğu öne sürülerek, ağır şekilde hicvedilmiştir. Bu hicivler içerisinde şimdiye kadar kimin tarafından söylendiği bilinmeyen bir Farsça beyitte, şairin katlinin gerektiği şöyle belirtilmiştir:

آن شاعر هجاگو کاراست نام نفعی
قتلش بچار مذهب واجب جو قتلِ افعی

Edebiyatımızda çok bilinen fakat lâ edri (söyleyeni belli olmayan) olarak geçen bu Farsça beyit, incelediğimiz bir Sihâm-i Kazâ² nüshasında Nef'inin Kafzâde Fâizîye yazdığı bir hiciv kıtasından açıkça anlaşıldığına göre, Kafzâde Fâizî tarafından söylenmiş olmalıdır. Nef'i, katlini gerekli gören, devrinin önemli şahsiyetlerinden Kafzâde Fâizî'ye şöyle cevap vermiştir:

Kâfoğlı nasfhatdir işit bu sözi benden
Bil rütbe-i 'İrfânunı yârâna ulaşma
Zehri katı mühlîkdir anun bir dahi zinhâr
Ef'îye ulaş Nef'îye ulaşma³

Klasik edebiyatımızda önemli bir yer tutan hiciv, XVII. yüzyılda, edebiyatımızda hicivlerinden en çok söz edilen Nef'îyi yetiştirmiştir. Bilindiği gibi Nef'î bu alanda Sihâm-ı Kazâ adlı hiciv mecmuası ile gerçekten bir ün yapmış, devrin devlet adamları yanında Nev'izâde Atâyi, Kafzâde Fâizî, Mantaki, Nâdiri, Riyâzî gibi devrin önemli edebi şahsiyetlerini hicvetmiş ve onlar tarafından hicvedilmiştir. Sihâm-ı Kazânın incelediğimiz bu nüshasında Nef'inin hicivleri yanı sıra Nef'îye söylenmiş hicivler, hicvi söyleyen şairin adı altında toplanmıştır. Edebiyat tarihimizin bazı karanlık noktalarını aydınlatmamıza yarayacak ve bizi şairlerimiz hakkında daha doğru neticelere ulaştıracak olan bu tip eserlerin incelenerek tenkitli baskılarının yapılması ihtiyacı, bu inceleme ile bir kere daha ortaya çıkmaktadır.

- 1- Nef'î adlı hiciv söyleyen şairin katli, dört mezhepte de zehirli engerek yılanı gibi vaciptir.
- 2- Sihâm-ı Kazâ, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.Y. 511.
- 3- Sihâm-ı Kazâ, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T.Y. 511 vr. 78 a.